

Stockholms kommun

Beslut för grundskola

---

efter tillsyn i Rålambshovsskolan
belägen i Stockholms kommun

Tillsyn i Rålambshovsskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Stockholms kommun under vårterminen 2016. Rålambshovsskolan besöktes av Skolinspektionen den 5 och 6 april 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Årskurs 6

Av nationell statistik framgår att den genomsnittliga betygspoängen var högre i alla ämnen, utom i teknik, jämfört med genomsnittet för riket våren 2015. Den genomsnittliga betygspoängen i teknik var våren 2015 12,6. Motsvande siffra för riket var 13,1.

Enligt uppgifter från skolan nådde 100 procent av alla elever kunskapskraven i alla ämnen, utom i modersmål där 80 procent av eleverna nådde kunskapskraven.

Årskurs 9

Andel elever som uppnått kunskapskraven i alla ämnen våren 2015 var 89 procent enligt nationell statistik. Motsvarande siffra för riket var 77 procent. Genomsnittligt meritvärde på skolenheten våren 2015 var 256,4 vilket kan jämföras med rikets 224,7. Flickors meritvärde våren 2015 var 270,6 och pojkars meritvärde samma år var 246,1.

Andelen elever som var behöriga till gymnasieskolans yrkesprogram, estetiskt program samt till ekonomi-, humanistiska och samhällsvetenskapsprogram våren 2015 var 100 procent. Motsvarande siffra för riket var mellan 83,3 och 85,6 procent.

Andelen elever som är behöriga till naturvetenskapligt och tekniskt program var våren 2015 93,2 procent. Motsvarande siffra för riket var 82,3 procent.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Föreläggande	2016-11-04
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
4. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
5. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2016-11-04
6. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

I kolumnen "Typ av ingripande" anges den allvarligaste formen av ingripande Skolinspektionen har meddelat inom det arbetsområde som granskats.

Skolinspektionens bedömningar anges längre fram i detta beslut.

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens utredning visar att lärare och elevhälsa tolkar skillnader i pojkars och flickors meritvärde utifrån egenskaper som tillskrivs pojkar respektive flickor. Skolinspektionen anser att detta är anmärkningsvärt eftersom pojkar riskerar att inte få det stöd och den stimulans de behöver för att nå så långt som möjligt. Skolinspektionen bedömer att skolan måste utarbeta former för att lärare stärker alla elevers vilja att lära och deras tillit till sin egen förmåga.

Utredningen visar även att skolan brister i att ge eleverna inflytande över undervisningen. Utredningen visar bland annat att eleverna sällan eller aldrig har inflytande över arbetssätt eller planering av utbildningens innehåll. Lärare, elevhälsa samt rektor menar dock att eleverna har inflytande men att de inte själva är medvetna om det.

I Skolinspektionens utredning framkommer även att elevhälsan måste samverka med andra personalgrupper på skolan i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Stockholms kommun att senast den 4 november 2016 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de nationella målen och kunskapskraven. I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.2. Kunskaper)
- Lärarna ser till att eleverna får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll. (Lgr 11, 2. Övergripande mål och riktlinjer, 2.3 Elevernas ansvar och inflytande)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Att lärarna stärker elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan.
- Ge eleverna det inflytande över undervisningen som de har rätt till.

*Motivering till bedömning av brist***Stärka elevernas vilja att lära samt deras tillit till den egna förmågan**

Skolinspektionen bedömer att Rålambshovsskolan brister i att stärka elevernas tillit till sin egen förmåga och vilja att lära. Under flera år har pojkar haft lägre meritvärde än flickorna på skolan. Lärarna förklarar denna skillnad med att pojkar generellt har sämre förmåga att ta till sig komplexa frågeställningar, har svårt att resonera lika utvecklat som flickor och att pojkar mognar senare än flickor. Skolinspektionen ställer sig frågande inför att lärare förklarar skillnader i betyg mellan könen med att tillskriva flickor och pojkar olika egenskaper. Detta kan, enligt Skolinspektionen, medföra att pojkarna går miste om en kunskapsutveckling de annars skulle haft.

Enligt läroplanen ska lärarna stärka elevernas vilja att lära och deras tillit till den egna förmågan. Vidare anger skollagen (1 kap. 4 §) att utbildningen ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära.

Lärarna uppger i intervju med Skolinspektionen att skillnaderna mellan flickors och pojkars meritvärde har sin grund i att pojkar mognar senare än flickor och att flickor har lättare för att förstå komplexa sammanhang än pojkar. För att möta detta anser några lärare att pojkar kan gynnas av att få göra avgränsade uppgifter med ett rätt eller fel svar. Lärarna menar även att pojkar kan ha svårare i klassrumssituationen än flickor och att de därför arbetar med att göra så mycket skolarbete som möjligt i skolan, vilket då skulle gynna pojkarna. Andra lärare menar att pojkar inte har lika lätt att resonera som flickor och att flickor har ett större intresse för skolarbete än pojkar. Elevhälsan uppger i intervju att flickor är bättre på att be om hjälp än pojkar och att det kan vara en anledning till skillnaderna i pojkars och flickors meritvärde. Elever uppger i intervju att de upplever att pojkars betyg kan påverkas av att de är stökiga och att flickor känner att de måste prestera mer. En del elever uppger att de tror att lärarna i sin bedömning av elevers kunskaper tar hänsyn till om man är stökig, särskilt avseende pojkars stökiga beteende.

I intervju med lärare framkommer att den här skillnaden i flickors och pojkars meritvärde har funnits länge på skolan och att de har diskuterat det vid ett flertal tillfällen. Elevhälsan menar att det här är ett utvecklingsområde och att de behöver arbeta mer projektbaserat för att möta pojkars lägre resultat. Det framkommer i intervju med rektor att det här är ett prioriterat område det här läsåret och att de alltid tittar på den här faktorn när de diskuterar skolans resultat. Rektorn kan inte svara på varför det är på det här sättet just nu, men att det är ett identifierat utvecklingsområde.

Inflytande över undervisningen

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med att ge eleverna inflytande över undervisningen. Skolinspektionens utredning visar att eleverna inte upplever att de har inflytande över undervisningen eller är delaktiga i planeringen av denna. Däremot anser lärare, elevhälsa och rektor att eleverna har inflytande, men att eleverna inte alltid är medvetna om det. Enligt läroplanen är det centralt att lärarna skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar för att eleverna ska kunna få inflytande över undervisningen. Skolinspektionen bedömer att lärarna måste ge eleverna möjlighet att få inflytande över undervisningen.

I intervju med elever framkommer att de sällan får möjlighet till inflytande över undervisningen. Eleverna uppger att lärarna endast undantagsvis frågar eleverna hur de vill jobba i vissa ämnen eller på annat sätt får vara delaktiga i och påverka utbildningen. Några elever uppger att de aldrig har fått möjlighet till inflytande över arbetsformer eller utformande av sätt att examinera medan andra elever uttrycker att de hos vissa lärare får välja mellan olika böcker som de ska läsa i ämnet svenska. I intervju med lärare framkommer att eleverna ibland kan vara med och ha inflytande över hur de ska visa sina kunskaper, bland annat genom att eleverna kan få ge förslag på hur man ska nå målet med en viss lektion.

I Skolinspektionens elevenkät uppger 48 procent att det stämmer ganska dåligt att de får vara med och påverka på vilket sätt de ska arbeta med olika skoluppgifter och 41 procent tycker att det stämmer ganska dåligt att de får vara med och påverka sin skolmiljö. På frågan om de tycker att de har inflytande över undervisningens innehåll svarar 50 procent att det stämmer ganska dåligt och 18 procent att det inte stämmer alls. Enligt läroplanen ska de demokratiska principerna att kunna påverka, ta ansvar och vara delaktig omfatta alla elever. Elever ska, enligt läroplanen, ges inflytande över utbildningen.

I intervju med lärarna, elevhälsan och rektorn uppger samtliga grupper att de tror att eleverna nog inte alltid förstår att de har inflytande över undervisningen. Lärarna menar att de behöver jobba mer med att få eleverna att förstå när de har inflytande och förtydliga vad de gör. Enligt läroplanen ska läraren utgå från att eleverna kan och vill ta ett personligt ansvar för sin inläring och för sitt arbete i skolan. Vidare ska läraren svara för att alla elever får ett reellt inflytande på arbetssätt, arbetsformer och undervisningens innehåll.

Några lärare uppger att de tycker om viss kontroll och att de kan uppleva sig låsta i det centrala innehållet. I intervju med elevhälsan framkommer att det är ett utvecklingsområde att medvetandegöra för eleverna när de har inflytande. Läroplanen anger att lärare ska se till att inflytandet ökar med stigande ålder och mognad, verka för att flickor och pojkar får ett lika stort inflytande över och utrymme i undervisningen och tillsammans med eleverna planera och utvärdera undervisningen.

Rektorn uppger i intervju att de är undrande över varför de får så låga enkätresultat i den här frågan, men menar samtidigt att det kan bero på att eleverna inte förstår när de har inflytande och att det är viktigt att eleverna blir medvetna om sitt inflytande. Enligt rektorn arbetar man med detta på skolan genom att bland annat göra klassrumsbesök och ta upp den här frågan i medarbetarsamtalen.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Rålambshovsskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten, föreläggs Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Stockholms kommun inte uppfyller författningsskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Elevhälsan samverkar med övriga personalgrupper på skolan
- Elevhälsan främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. I intervju med Skolinspektionen kan varken elevhälsa, elever eller lärare ge några exempel på förebyggande och hälsofrämjande insatser. I intervju med lärarna framkommer att de främst samarbetar med elevhälsan när de upplever oro för enskilda elever samt att elevhälsan har koll på närvaron och meddelar lärare om det finns elevgrupper på skolan som har olika typer av problem.

Elevhälsan uppger i intervju att de arbetar förebyggande och hälsofrämjande genom de mötesstrukturer de arbetar efter. Bortsett från mötesstrukturen kan elevhälsan inte ge några exempel på hälsofrämjande och förebyggande insatser som kommer elever tillgodo. Däremot uppger rektorn att skolan har arbetat med olika hälsofrämjande och förebyggande insatser såsom psykisk ohälsa, cannabismissbruk och ätstörningar. Det framkommer även i intervju med rektorn att lärare och elevhälsa har fått fortbildning och utbildning i förebyggande och hälsofrämjande insatser. Enligt skollagen ska elevhälsan främst vara förebyggande och hälsofrämjande, och elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165 s. 276) betonas att arbetet med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och övriga personalgrupper i skolan. De mer generellt inriktade uppgifterna, där elevhälsans medverkan är viktig, rör bland annat elevernas arbetsmiljö och skolans värdegrund.

Motivering till föreläggande som ingripande

Eftersom verksamheten i Rålambshovsskolan inte uppfyller de krav som gäller för verksamheten, föreläggs Stockholms kommun att vidta åtgärder för att avhjälpa bristerna.

Övriga arbetsområden

Bedömning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer måste anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehandledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

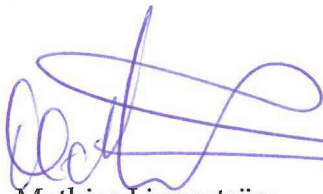
Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studieut-

rymten på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

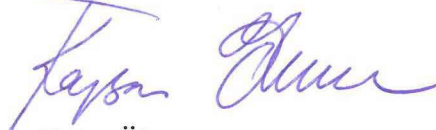
Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Detta innebär exempelvis att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

På Skolinspektionens vägnar

Mathias Ljungström
Beslutsfattare

Kajsa Öhman
Föredragande

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Råambshovsskolan

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektion grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Rålambshovsskolan

Rålambshovsskolan är en kommunal skola i Stockholms kommun. Vid tiden för tillsynen går 636 elever i årskurserna 6-9. Skolan leds av en rektor som till sin hjälp har två biträdande rektorer.

Skolan har även en särskild undervisningsgrupp, CSI, med central antagning. Vid tillsynstillfället går 16 elever i den gruppen i årskurserna 6-9.